

KANNANOTTO SIIKALATVAN PERUSKOULUJEN KOULUVERKKOUUDISTUKSEEN

Piippolassa 7.6.2026

Pentti Haanpään koulun vanhempainyhdistys sekä Piippolan esikoululaisten vanhemmat

Lähtötilanne ja huoli

Keväällä 2026 lähetettiin kunnan viranhaltijoiden toimesta vanhemmille kysely koskien kouluverkkoa. Nyt olemme kuulleet, että viranhaltijoiden taholta on tehty suunnitelmia, miten saataisiin säästöjä perusopetuksesta.

Olemme ymmärtäneet, että suunnitelmissa olisi keskittää jokaisen neljän kylän alakoululaiset siten, että lapset olisivat eri kouluissa alakoulun aikana. Jokaiselle kylälle jäisi 1–2 luokat, Kestilään suunnitelmissa 3–4 luokat ja Pulkkilaa 5–6 luokat.

Yläkoulun suunnitelmista emme ole kuulleet, ja toivommekin, että aiemmin tehty päätös yläkoulusta pysyy voimassa. Lisäksi olemme kuulleet, että lukiota on mietitty siirrettäväksi Kestilään, mikä herättää kysymyksiä erityisesti opettajaresurssien käytöstä.

Kokonaisuus kuulostaa äärimmäisen huolestuttavalta – erityisesti pienten koululaisten näkökulmasta. Me emme millään voi hyväksyä tällaisia suunnitelmia, joissa lapsiemme etu unohdetaan kokonaan, ja joissa heitä (ja meitä perheitä) kohdellaan vain kustannussäästöjen pelinappuloina vailla minkäänlaista inhimillisyyttä.

Kokonaisvaikutukset

Kouluverkkoratkaisun tulee perustua kokonaisvaikutuksiin eikä pelkästään lyhyen aikavälin säästöihin.

Kuulemamme malli lisäisi pienten lasten koulukuljetuksia, pidentäisi koulupäiviä, aiheuttaisi useita koulunvaihtoja alakoulun aikana ja heikentäisi kylien elinvoimaa.

Kunnan tulisi kyetä osoittamaan avoimesti, että lasten hyvinvointiin kohdistuvat haitat on arvioitu perusteellisesti sekä näillä suunnitelluilla muutoksilla saavutettavat nettosäästöt olisivat todella merkittäviä.

Pedagoginen näkökulma

Mikä pedagoginen hyöty tästä muutoksesta syntyisi lapsille?

Kouluverkon suunnittelun lähtökohtana pitäisi olla lapsen etu. Jos lapsia siirrettäisiin useita kertoja eri kouluihin pääasiassa taloudellisista syistä, kunnan pitäisi pystyä oikeasti osoittamaan, että ratkaisun hyödyt olisivat suuremmat kuin haitat.

Elinvoimanäkökulma

Koulu on kylien tärkein julkinen palvelu.

Jos kouluverkkoa supistettaisiin, lapsiperheiden kiinnostus muuttaa Siikalatvalle loppuisi, asuntojen kysyntä laskisi ja yritys- ja yhdistystoiminta sekä yhteisöllisyys kärsisivät huomattavasti.

Pitkällä aikavälillä tämä heikentäisi kunnan vetovoimaa enemmän kuin lyhyen aikavälin säästöt hyödyttäisivät.

Taloudellinen näkökulma

Mikä on suunnitellun uudistuksen nettosäästö, kun kuljetusten lisäys on vähennetty?

Paljonko säästyisi opettajakuluissa?

Paljonko säästyisi kiinteistökuluissa?

Paljonko kuljetukset lisääntyisivät euroina?

Paljonko säästöä jäisi oikeasti tämän jälkeen?

Perustuuko suunnittelun yhteydessä tehdyt laskelmat nykyhintaan vai onko huomioitu kustannustason nousu 5–10 vuoden aikavälillä?

Kuljetukset ovat yksi vaikeimmin ennakoitavista menoeristä. Polttoaineen hinnat, kuljettajapula ja kilpailutusten hinnat voivat muuttua nopeasti.

Koulu ei ole vain menoerä vaan myös vetovoimatekijä.

Onko huomioitu, että jos osa perheistä muuttaisi pois, valitsisi muun koulun tai

jättäisi muuttamatta kuntaan, oppilasmäärät voisivat laskea ennakoitua enemmän.

Silloin säästöjä jouduttaisiin hakemaan taas uudelleen muutaman vuoden kuluttua.

Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena. Ymmärrämme hyvin talouden haasteet, mutta emme sitä, miksi säästöjä lähdettäisiin hakemaan ensisijaisesti lapsiperheiden arkeen vaikuttavista peruspalveluista.

Olisiko perusteltua tarkastella säästömahdollisuuksia myös muista kohteista?

Tarvitsemmeko esimerkiksi kunnan ylläpitämiä, valaistuja hiihtolatuja joka kylällä, vai voisiko ajatella, että tässä kohtaa panostaisimme ennemmin lähikouluihin?

Samoin olisi tärkeää tarkastella tyhjillään olevien kiinteistöjen kustannuksia:

- onko taloudellisesti järkevää ylläpitää ja lämmittää vajaakäytöllä olevia tiloja
- millaisia säästöjä voidaan saavuttaa kiinteistökantaa tehostamalla

Lisäksi on aiheellista pohtia, olisiko aiempia investointeja voitu kohdentaa toisin.

Esimerkiksi:

- Rantsilan maauimalaan käytetyt varat
- Piippolan Kōnkkōlān lukkoremonttiin käytetyt varat

Näillä summilla olisi voitu turvata koululaisten aamuhoitoa, jota ollaan nyt karsimassa kustannussyistä.

Tämä herättää perustellun kysymyksen: **kohdennetaanko kunnan resursseja tarkoituksenmukaisesti suhteessa lasten ja perheiden arjen kannalta keskeisiin palveluihin?**

Lisäksi olisi syytä tarkastella hallinnon rakennetta.

Pienilläkin muutoksilla on merkittävä vaikutus pitkällä aikavälillä.

Lapsen näkökulma ja hyvinvointi

Lapsen näkökulmasta koulu ei ole pelkkä opetuksen järjestämispaikka, vaan turvallinen ja pysyvä yhteisö.

Kaverisuhteet ovat yksi tärkeimmistä kouluhyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Jos lapsia siirretään eri kouluihin, ryhmät hajoavat ja sosiaaliset suhteet

katkeavat tai muuttuvat. Osa lapsista joutuisi rakentamaan asemansa uudelleen useaan kertaan.

Aikuisen näkökulmasta kyse voi näyttäytyä pienenä muutoksena, mutta lapselle se on erittäin merkittävä.

Osa lapsista sopeutuu muutoksiin helposti. Kunnalla on kuitenkin vastuu myös niistä lapsista:

- jotka ovat arkoja
- joilla on oppimisen haasteita
- joilla on neurokirjon piirteitä
- joille muutokset ovat kuormittavia

Ratkaisua tulisi arvioida heikoimmassa asemassa olevan lapsen näkökulmasta, ei vain keskimääräisen oppilaan perusteella.

Lapsemme eivät ole tilastoja.

Lasten terveys ja perheiden arki

Onko arvioitu, millaisia vaikutuksia esitetty malli aiheuttaisi lapsiperheiden arjen sujuvuuteen?

Riittävä uni ja palautuminen ovat suoraan yhteydessä:

- keskittymiskykyyn
- oppimistuloksiin
- mielialaan
- käyttäytymiseen

Jos säästöjä aiotaan hakea lisäämällä lasten matkustusaikaa, samalla heikennettäisiin niitä perusedellytyksiä, joiden varaan oppiminen rakentuu.

Perheiden arjen toimivuus

Tilanne monimutkaistuisi erityisesti perheissä, joissa on useampi eri-ikäinen lapsi.

Tämä johtaisi useisiin käytännön haasteisiin:

- eri koulut ja eri lukujärjestykset
- useat kuljetukset eri suuntiin
- päällekkäiset tapahtumat ja vanhempainillat
- eri tukipalvelut eri paikoissa

Nämä tekijät lisäisivät perheiden kuormitusta ja vaikeuttaisivat arjen hallintaa.

Palveluiden kokonaisuus ja rakenteellinen epävarmuus

Tällä hetkellä kouluterveydenhuolto toimii koulujen yhteydessä. Vuoden 2027 alusta vastuu palvelun tuottamisesta siirtyy kuitenkin hyvinvointialueelle.

Tässä vaiheessa ei ole varmuutta siitä:

- missä palvelupisteet tulevat sijaitsemaan
- miten henkilöstöresurssit kohdennetaan
- kuinka usein palveluja on eri toimipisteissä saatavilla

Tämä tarkoittaa, että palveluiden tuleva järjestämistapa on vielä epäselvä.

Rakenteellinen päätös epävarmassa tilanteessa

Mikäli koululaisia hajautettaisiin useisiin eri kouluihin, tehtäisiin samalla pitkäaikainen ja vaikeasti peruttava rakenteellinen ratkaisu tilanteessa, jossa oppilas- ja opiskeluhuollon tuleva kokonaisuus ei ole vielä tiedossa.

Tämä on suoraan yhteydessä lapsiperheiden arjen sujuvuuteen, ja siksi mitään päätöstä ei tulisi tehdä ilman kokonaiskuvaa palveluiden järjestämisestä.

Käytännön vaikutukset arkeen

Hammashuolto sijaitsee tällä hetkellä Pulkkilassa ja Rantsilassa, joten kuljetukset ovat jo nyt osa monen perheen arkea.

Jos lapset jatkossa opiskelisivat eri kylissä kuin ennen:

- hoitokäyntien järjestäminen monimutkaistuisi
- poissaolojen määrä lisääntyisi
- kuljetusten yhteensovittaminen vaikeutuisi

Tämä koskee erityisesti niitä lapsia, joilla on esimerkiksi oikomishoidon vuoksi toistuvia käyntejä.

Vaikutukset hyvinvointiin ja kustannuksiin

On perusteltua arvioida, että tällainen muutos:

- lisääisi lasten pahoinvointia
- kasvattaisi koulupoissaoloja
- lisääisi tuen tarvetta
- kuormittaisi perheitä

On myös tärkeää huomioida kokonaisuus:

Säästö yhdellä hallinnonalalla (sivistystoimi) voi aiheuttaa kustannuksia toisella.

Vaikka lisääntyvät kustannukset kohdistuisivat esimerkiksi hyvinvointialueelle, vaikutukset näkyisivät edelleen kunnassa:

- lasten hyvinvoinnissa
- perheiden arjen sujuvuudessa
- kunnan houkuttelevuudessa
- tulevassa veropohjassa

Kunnan arvot ja niiden toteutuminen

Haluamme nostaa esiin myös kuntamme arvot ja niiden merkityksen päätöksenteossa.

Oppimisen ilo

Miten oppimisen ilo vahvistuisi tilanteessa, jossa:

- alakoululaisen koulupäivä pitenisi kuljetusten vuoksi
- lapsi joutuisi vaihtamaan kouluyhteisöä useita kertoja

Oppimisen ilo syntyy usein:

- turvallisesta ympäristöstä
- pysyvistä ihmissuhteista
- osallisuuden kokemuksesta
- siitä, että lapsi kokee kuuluvansa yhteisöön

Miten suunniteltu uudistus tukisi tätä kunnan keskeistä arvoa?

Yhteen hiileen

Kunnan omassa viestinnässä korostetaan neljää elinvoimaista kylää. Yhteen hiileen puhaltaminen tarkoittaa, että koko kuntaa kehitetään tasapainoisesti ja pidetään elinvoimaisena.

Moni kuntalainen kokee epäoikeudenmukaiseksi tilanteen, jossa osa kylistä menettää palveluja.

Kuntastrategiassa todetaan myös, että kunta huolehtii:

- nykyisten asukkaiden viihtyvyydestä
- palvelujen laadusta
- siitä, että Siikalatvalla asuminen on paras vaihtoehto

Toteutuisiko tämä tavoite tällä uudistuksella?

Teot ratkaisevat

Arvojen toteutumista ei ratkaise se, mitä strategiakirjassa lukee, vaan se, millaisia vaikutuksia kunnassamme tehtävillä päätöksillä on lasten arkeen.

Hullut ideat

Jos kunnan arvoihin kuuluu rohkeus kokeilla uutta, herää kysymys:

Miksi ensimmäinen ratkaisu on palvelujen keskittäminen – sama malli, jonka monet muut kunnat ovat jo valinneet?

Koska Siikalatva markkinoi itseään rohkeana edelläkävijänä, kysymme:

Onko rohkeaa edelläkävijyyttä se, että palveluja keskitettäisiin kuten muuallakin, vai olisiko todellinen rohkeus ratkaisu lasten lähipalvelujen säilyttäminen ja uusien toimintamallien kehittäminen?

Jos Siikalatvan arvot todella ovat:

- oppimisen ilo
- yhteen hiileen
- hullut ideat
- teot ratkaisevat

näitä asioita ei pidä arvioida ensisijaisesti sen perusteella, kuinka monta euroa sillä säästettäisiin ensi vuonna.

Sitä tulisi arvioida sen perusteella:

- millaisen lapsuuden se mahdollistaa
- millaista yhteisöllisyyttä se rakentaa
- millaisen tulevaisuuden se luo Siikalatvalle seuraavien 10–20 vuoden aikana

Jos kylien palveluita on tarkoitus systemaattisesti vähentää pala palalta, kysymme:

Mikä erottaisi Siikalatvan muista kunnista tulevaisuudessa?

Mitkä tekijät tekisivät kuntamme eri osista enää eläviä ja houkuttelevia?

Lisäkysymykset

Pyydämme vastaamaan jo edellä mainittuihin, mutta myös seuraaviin kysymyksiin ennen päätöksentekoa:

Pedagoginen ja lapsen etu

- Onko kunnassa olemassa tutkimus- tai selvitysnäyttöä siitä, että useasti koulua vaihtava alakoululainen menestyisi paremmin kuin lapsi, joka käy koko alakoulun samassa koulussa?
- Miten kunta perustelee mallin, jossa alakoululainen joutuisi vaihtamaan koulua useasti kuuden vuoden aikana?
- Mitä näyttöä on siitä, että ratkaisu olisi millään tavalla lasten edun mukainen?

Kuljetukset ja ajankäyttö

Jos 3.–6.-luokkalaiset kuljetettaisiin pois omalta kylältä:

- Kuinka monta minuuttia koulupäivä pitenisi?
- Mikä olisi pisin päivittäinen kuljetusaika?
- Kuinka paljon aikaa kuluisi vuodessa bussissa?

Monesti nämä näyttävät paperilla pieniltä, mutta vuositason pohdintaan sadoista tunneista.

Elinvoima ja muuttoliike

- Miksi lapsiperhe muuttaisi Siikalatvalle, jos kunta itse katsoo, ettei siellä ole perusteita pitää lähikouluja?
- Onko kunnassa laskettu, kuinka monta lapsiperhettä voi muuttaa pois ennen kuin mahdolliset säästöt menetetään kokonaan?
- Onko kunnassa arvioitu, kuinka monta tällaista päätöstä voitaisiin tehdä ennen kuin kunnassa ei olisi asukkaita enää riittävästi palveluiden ylläpitämiseksi?

Yritysvaikutukset

- Onko kunnassa arvioitu, miten nämä muutokset vaikuttaisivat:
 - yritysten työvoiman saatavuuteen
 - uusien yrittäjien halukkuuteen sijoittua Siikalatvalle

Kunnan kehittäminen

- Mitkä konkreettiset toimenpiteet kunta on tehnyt viimeisen viiden vuoden aikana esimerkiksi Piippolan kylän elinvoiman vahvistamiseksi?

- Miten nyt esitetty uudistus tukee näitä tavoitteita?

Lopuksi kysymme vielä:

Ratkaisisiko tämä uudistus ongelman – vai siirtäisikö se sitä vain hieman eteenpäin?

Meidän vastauksemme on: ei ratkaise.

Pyydämme toimittamaan vastaukset sähköpostitse Pentti Haanpään koulun vanhempainyhdistyksen hallituksen puheenjohtajan osoitteeseen,
sanna_viljanen@hotmail.com